

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПРАВА ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
полковник поліції

 Андрій ФОМЕНКО

24.12.2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти початковий (короткий цикл)

(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність 051 Економіка

(шифр і назва)

Освітня програма «Економіка» від 16.07. 2021 р. № 607

(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова

(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання: українська

Економічна безпека підприємства // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 11 с.

РОЗРОБНИК(-И):

Ольга КУБЕЦЬКА, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту, кандидат економічних наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. **Тетяна ОСТАПЕНКО**, доцент кафедри економіки, управління підприємствами та підприємництва Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, кандидат економічних наук, доцент.

2. **Тетяна ОЛІЙНИК**, завідувач кафедри економіки, управління підприємствами та підприємництва Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, кандидат економічних наук, доцент.

ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

Олена ОСКОМА, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту, кандидат економічних наук, доцент

Розглянуто на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту
09.12.2021, протокол № 7.

Рекомендовано Науково-методичною радою університету
23.12.2021, протокол № 4

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 3 років. 30.12.2021, протокол № 4

(до 5 років)

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства» є засвоєння теоретичних основ та практичних аспектів студентами для того, щоб навчитися управляти через формування та реалізацію корпоративних інтересів у сфері розвитку й безпеки соціальної та економічної систем.

Навчальна дисципліна «Економічна безпека підприємства» належить до обов'язкових дисциплін.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК13 - Здатність розпізнавати та оцінювати небезпеку функціонування підприємств.

СК18 - Здатність діагностувати бізнес-середовище та формувати систему управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання в умовах ризику.

Програмні результати навчання:

ПРН21 - Розробляти ефективні способи захисту економіки підприємства.

ПРН22 - Знати основну термінологію та мати базові й структуровані знання у сфері фінансово-економічної безпеки.

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2. *(оновлюється щорічно).*

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття і роль безпеки у функціонуванні підприємств. Економічна безпека підприємств: сутність і складові. Передумови та чинники формування економічної безпеки підприємств.

ТЕМА 2. СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття та основні елементи системи економічної безпеки підприємства. Концепція безпеки підприємства.

ТЕМА 3. НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ І ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Сутність і значення комерційної інформації. Комерційна таємниця підприємства. Правові аспекти комерційної таємниці. Механізм визначення переліку інформації, що становить комерційну таємницю. Недобросовісна конкуренція і методи викрадення таємниць підприємства. Економічне шпигунство. Охорона таємниць підприємства. Налагодження охорони комерційної таємниць.

ТЕМА 4. ДІЛОВА (КОРПОРАТИВНА) РОЗВІДКА

Передумови виникнення та актуальність ділової (корпоративної) розвідки. Історія виникнення економічної розвідки, її види та напрями розвитку. Специфіка трактування ділової (корпоративної) розвідки та її відмінність від промислового (комерційного) шпигунства. Особливості ділової (корпоративної) розвідки. Процес конкурентної розвідки на підприємстві. Роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі.

ТЕМА 5. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛADOVA ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Суть і поняття інформації, інформаційної безпеки, захисту інформації. Актуальність проблеми забезпечення безпеки в інформаційних системах. Класифікація і характеристика різних видів інформації. Нормативно-правова база для організації та проведення заходів щодо захисту інформації в системах телекомунікації. Методи і способи захисту інформації.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємств» передбачено:

- для денної форми навчання – (4 семестр) - залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання Здобувачів для денної / заочної форми навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач денної форми навчання має отримати максимальну кількість 30 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 15 балів та за результатами індивідуальної роботи – 15 балів. Таким чином бали за поточний контроль (40-60 балів). Бали за результатами успішного складання екзамену/заліку (20-40 балів).

За результатами аудиторної роботи здобувач заочної форми навчання має отримати максимальну кількість 20 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 30 балів та за результатами індивідуальної роботи – 10 балів. Таким чином бали за поточний контроль (40-60 балів). Бали за результатами успішного складання екзамену/заліку (20-40 балів).

Критерії оцінювання аудиторної роботи Здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.

1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Критерії оцінювання самостійної роботи Здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи Здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на індивідуальну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні аналітичні навички та практичні вміння; всі розрахункові завдання, передбачені індивідуальною роботою, виконані в повному обсязі. Під час індивідуальної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час індивідуальної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом індивідуальної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання індивідуального завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

Розрахунок підсумкової оцінки з дисципліни «Економічна безпека підприємств» здійснюється відповідно до формули:

$$\Pi = \text{ПК} + 3 \leq 100,$$

де ПК – бали за поточний контроль (40-60 балів),

3 – бали за результатами складання заліку.

Для денної форми навчання

Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль ЗАЛІК (З)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 30	≤ 15	≤ 15	
≤ 60			≤ 40
Підсумкова оцінка у випадку заліку (Π) = $\text{ПК} + \text{З} \leq 100$			

**Критерії переведення оцінок за 100-бальною шкалою у національну шкалу
та шкалу ЄКТС для денної та заочної форми навчання**

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		О ц і н к а з а ш к а л о ю Є К Т С	
	Залік	Екзамен / диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90–100	зараховано	Відмінно	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі.
83–89		Добре	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної.
75–82			C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68–74		Задовільно	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60–67			E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані деякі практичні навички роботи; частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незараховано	Незадовільно	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1–34			F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Для навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємств» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: поточний контроль (проводиться усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування зокрема з використанням системи управління дистанційним навчанням «Moodle», «StuddyMo»), презентації результатів виконаних завдань та досліджень, виступи на семінарських заняттях, підготовки рефератів.

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання
яких передбачає навчальна дисципліна**
Калькулятор.

**Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)**
Додаток 2 *(оновлюється щорічно та/або в разі необхідності)*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь молодший бакалавр Спеціальність 051 “Економіка”
(назва ступеня вищої освіти) (шифр і назва)

на 2021/2022 навчальний рік

Основні нормативні акти:

- 1 Конституція України. – К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1996. – 142 с.
- 2 Про національну безпеку України : Закон України від 22 черв. 2018 р. № 2469-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP140385.html
4. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.08.2012 р. № 569-р. – Режим доступу : <http://news.ligazakon.ua/news/>
5. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI.
6. Указ Президента України» Концепція державної регіональної політики» від 25 травня 2001 р. № 341/200: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/doc.php?code=341/2001>.

Підручники та навчальні посібники:

1. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств: підручник / В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін. К.: Алерта. 2015. 704 с.
2. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник/ Г.В. Соломіна. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2018. 234 с.
3. Отенко І.П. Економічна безпека підприємств: навч. посіб. / І.П. Отенко, Г.А. Іващенко, Д.К. Воронков. Х.: ХНЕУ. 2016. 251 с.
4. Збірник актів нормативно-правового регулювання фінансово-економічної безпеки / Упоряд.: О.М. Кубецька, Я.С. Палешко, Д.Б. Санакоєв. О.В. Неклеса. Дніпро, ДДУВС, 2019. 312 с.
5. Коментар до Закону України «Про національну безпеку України» / Кубецька О.М., Лазарєв В.О., Неклеса О.В., Палешко Я.С. – Дніпро : ДДУВС, 2020. 64 с.
6. Ліпкан В.А. Національна безпека України: Навчальний посібник / В.А.Ліпкан.- К.: Кондор, 2012. 552 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Теоретичні та прикладні аспекти забезпечення фінансово-економічної безпеки держави : монографія / [Кубецька О. М., Неклеса О. В., Остапенко Т. М., Палешко Я. С., Санакоєв Д. Б.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 105 с.
2. Кавун С.В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади: монографія / С.В. Кавун. Х.: ХНЕУ, 2015. 299 с.

Інші джерела:

1. Верхоглядова Н.І., Олініченко І.В. Принципи забезпечення економічної безпеки регіону [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2296>
2. Mojseyenko I.P Development of enterprise as basis of economic security of region / Wasyl Jelejko, Iryna Mojseyenko, Marija Demchyshyn //Miscellanea Oeconomicae. ROZWÓJ REGIONÓW Rok 14, Nr specjalny/2010.– Kielce. – 2010. – P. 339-345

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека імені В. Вернадського: www.nbuv.gov.ua
2. Державна служба статистики України: www.ukrstat.gov.ua
3. Законодавство України: www.rada.gov.ua
4. Інститут економіки і прогнозування НАН України: www.ief.org.ua
5. Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>.
6. Міжнародний центр перспективних досліджень: www.icps.kiev.ua
7. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: www.me.gov.ua
8. Міністерство соціальної політики України: www.minpraci.gov.ua
9. Міністерство фінансів України: www.minfin.gov.ua
10. НБУ: www.bank.gov.ua
11. Торгово-промислова палата України: www.ucci.org.ua

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту
Протокол №7 від «09» грудня 2021.

**Т.в.о. завідувача кафедри аналітичної
економіки та менеджменту**



Наталія ПРОТОПОПОВА